

Fa Nándor

Magad, uram

Hitel Kiadó, 2025. szeptember

Élő legenda.

A legsikeresebb hazai vitorlázó.

Az első magyar, aki körülhajózta a Földet.

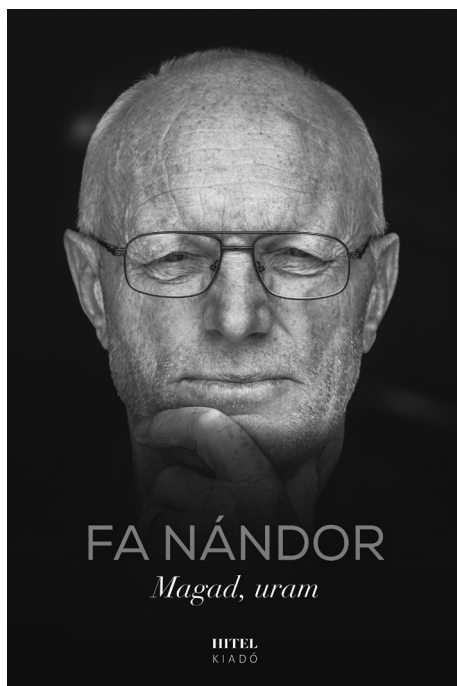
Fa Nándor mindig az ár ellen hajózott. Keményen dolgozó szülők negyedik gyermekeként határozta el, hogy megvalósítja álmát, és a körülmények dacára a világ legjobb vitorlázóival küzd

meg az óceánokon. Ez a keményfejűség tette aztán eredményes sportolóvá, minden kudarcon túllépő hajóssá, sikeres üzletemberré – a maga urává. Követendő példa mindazoknak, akik úgy döntenek: soha nem adják fel.

Fa Nándor hajótervező- és építő, óceáni vitorlázó, 1953-ban született Székesfehérváron. Ötször kerülte meg a Földet, tízszer szelte át az Egyenlítőt, számtalanszor átkelt az Atlanti-óceánon. Egyetlen magyarként háromszor indult a megállás és külső segítség nélkül teljesítendő Vendée Globe nevű földkerülő szülőversenyen, legutóbb 2016–2017-ben, a magyar építésű, Spirit of Hungary nevű, 60 lábás versenyhajóval.

Részlet a műből

A szüleim rendkívül kemény és nagyon bizonytalan, szegény világban éltek, nekik is és a nagyszüleimnek is küzdelmes korszakban kellett megállniuk a helyüket. Kevés jutott nekik, a létminimum szintjén éltek mindennapjaikat. Ugyanakkor, ahogy mi megkaptuk tőlük, ők is megkapták a szüleiktől, a nagyszüleink pedig az előttük járóktól azt az erkölcsi tartást, a kulturális, vallási hovatartozás tudatát, a gyökereket, amik nagyon fontosak ahhoz, hogy valaki tudja a helyét a világban. Tudja, hogy Magyarországra született, és mit jelent

magyarnak lenni. Hogy kereszténynek született, és mit jelent kereszténynek lenni, hogy a magyar az anyanyelve, és mit jelent ezt a nyelvet beszélni. Nagyon sok ilyen tudás kimondatlanul ugyan, de része volt a szüleim hétköznapjainak.

Anyámék öten, Apámék pedig tizenhatan voltak testvérek, de egyik családban sem élte meg minden gyerek a felnőttkort – apámék közül csak tizenketten. Mi négyen születünk fiútestvérek. Nálunk ritkán voltak nagy, családi beszélgetések, akkor is inkább Anyánkkal. Apám eleve magának való ember volt, de még inkább az élet tette ilyenné, a nehéz ifjúkora. Gyerekként még szép élete lehetett – egy csöndesen éldegélő kis faluban, Bodajkon született, a Bakony lábánál, Székesfehérvártól 25 kilométerre. Onnantól ismerem jobban Apám életét, mikortól bevonult katonának. Fiatalkorának homályos történetével csak utólag, Anyám elbeszéléseiből ismerkedtem meg.

Miután Apámat besorozták, szinte gyerekként, a sors akaratából még nagyon sokáig katona is maradt. Mire leszerelt volna a sorkatonai szolgálatból, kitört a második világháború, amit a magyar hadsereg kötelékében hidászként harcolt végig. Ugyan nem a frontra küldték, mégis folyamatos küzdelemmel és életveszéllyel járt a hidászat, mivel sokszor ellenséges tűzben kellett dolgozniuk. Bajtársainak jelentős része odaveszett, Apám túlélte. Amikor a katonák már nem tudták pontosan, hol, kivel és miért harcolnak, mert nem érkeztek parancsok, az egész magyar hadsereg széthullott. Apám sem tudott mást tenni, mint hogy elindult gyalog haza. A katonák egyszerűen eldobálták a fegyvereiket, és ki-ki elindult az otthona felé. Aki tudott, civilbe öltözött, de az ellenség már a koruk alapján ki tudta szűrni, kik lehettek katonák, és ennek megfelelően is bántak velük. Apámat valahol Fehérvár környékén fogták el a Magyarországot megszálló németek, akik elindították Németországba, valamelyik koncentrációs tábor felé mint katonaszökevényt. (Azt senki nem vette figyelembe, hogy a magyar hadsereg már nem létezett, így Apám nem lehetett szökevény.) Végül Apám Bécscsükhely környékén megszökött a menetből, és elindult haza, amihez halálmegvető bátorság kellett, mert akit szökésen értek, azt gondolkodás nélkül agyonlőtték.

Anyámék Székesfehérváron éltek. A városon többször ment át a front, ami fizikai, erkölcsi és mindenféle más szempontból óriási pusztítást okozott. A háború vége felé Fehérvár volt az egyik utolsó bástya, amelyet a németek még próbáltak tartani: itt akarták megállítani a Vörös Hadsereg előrenyomulását. Apámnak Székesfehérvárnál még valahogy sikerült átszöknie a fronton, de mielőtt hazaért volna, elfogták a szovjet katonák. A szovjetek ellenséges katonaszökevényként bántak vele, és azonnal hozzácsapták egy szállítmányhoz, amelyet a Szovjetunióba, valamelyik gulagra indítottak. Apám valahol Munkács környékén megint megszökött – miközben ezúttal is pontosan tudta, hogy ha elfogják, agyonlövik. A pontos körülményeket nem ismerem, nem sokat mesélt minderről nekünk. A felnőttek beszélgetéseiből hallgattuk ki lopva a történeteket, még gyerekfejjel, illetve később Anyám mesélt nekünk minderről.

Közel egy évig tartott, amíg Apám a szökés után hazaért. Egyrészt mert folyamatosan bujkált – erdőkben, kertek alatt, és csak éjszaka vándorolt, nehogy bárki észrevehesse. Ha megéhezett, bekéredzkedett valahova, és többnyire csak úgy kapott enni, ha megdolgozott érte. Ő maga mesélte egyszer, hogy egy helyen hónapokig maradt, mert éppen aratás ideje volt, és őt is befogták a munkába. Végigdolgozta a nyarat és az őszt a helyiekkel. Amikor véget ért az aratás, kapott egy batyut, és azzal indulhatott tovább. Végül 1946-ot írtak már, mire hazaért.

Anyám Székesfehérváron élte végig a háborút, annak minden szörnyűségével. Polgári iskolát végzett, majd az egyik olyan gazdag zsidó családnál dolgozott cselédként, akik akkoriban a székesfehérvári ipart, a pénzügyet, a kereskedelmet irányították. Anyám többször mesélte nekem, hogy szerette ezt a családot, mert jó emberek voltak, szorgalmasak, tisztességesek. Ifjú lányként nézte végig, ahogy elhurcolták az otthonaikból ezeket az embereket, és soha többé nem látta őket. Később, még mielőtt a front elérte a várost, már érkeztek hírek arról, hogy mire lehet számítani az oroszoktól, hogy a felszabadító szovjet hadsereg katonái mit művelnek a meghódított területeken az emberekkel, a vagyontárgyakkal. Pusztítottak mindent, eltűzelték a bútorokat, feltörték a pincéket, hullarészegre itták magukat. Ezeket a fiatal harcosokat a világ túlsó végéből vezényelték ide, számukra ismeretlen ellenség ellen. Talán azzal sem voltak tisztában, pontosan hol vannak, semmit nem tudtak rólunk, magyarokról, csak annyi volt a céljuk, hogy valahogy túléljék a háborút. Embertelen viszonyok uralkodtak a városban: az idősebb asszonyok vermekbe temetve a föld alatt bújtatták a fiatal lányokat a szovjet katonák elől. Anyám így élte meg a háború végét. Aztán egy szép napon újra összetalálkoztak Apámmal, akit tíz évvel korábban, még a háború előtt látott először – valószínűleg már akkor fellobbant köztük a szerelem. 1946-ban összeházasodtak, 1947-ben született meg a legidősebbik bátyám, utána sorban a többi testvérem, majd legvégül én, 1953-ban.

A háború végével szüleim nemzedékének a megpróbáltatásai messze nem értek véget. Az újjáépítés elképesztő munka lehetett a megmaradottaknak, hiszen a felnőtt férfi lakosság nagy része odaveszett a háborúban. A gyerekekre, a nőkre, az öregekre maradt a feladat, hogy újraépítsék az országot. Városról városra, faluról falura a mezőgazdaságot, ipart, a lakóházakat – mindent újjá kellett építeni. A szüleim egy kis, romos házikóba költöztek, amit valószínűleg anyám filléres családi örökségéből vettek meg Fehérváron, a Nefelejcs utcában. Itt születtünk meg sorban, és nevelkedtünk fel mind a négyen. Az otthonunk nagyon kicsi, egyszobás vályogház volt, a mennyezetéig vizes falakkal, a teteje rogyadozott. Már nagyfiúk voltunk, amikor a testvéreimmel nekiláttunk újjáépíteni Anyánk irányításával. Apánk ekkoriban a vasúton dolgozott, gyakorlatilag reggeltől estig. Esténként, mikor nagy fáradtan hazaérkezett a munkából, az elemőzsiástáskájából előkerült egy nagy darab szén, melyet valamelyik gőzmozdonyról emelt le, és azzal tüzeltünk éjszaka. Apám reggel elment egy darab

szalonnával, hagymával, kenyérrrel, este hazajött a szénnel – így éltünk kisgyerekkoromban. Nagyon kemény, de nekünk, gyerekeknek mégis vidám élet volt ez. Egyetlen szobánkban kis, kerek öntöttvas kályha állt. Összevissza volt repedezve, de azért a parázs nem hullott ki belőle, és jó meleg volt körülötte. A szoba túlsó sarkában viszont a hidegtől ráfagyott a pára az ablakra. Rendszerint a kályha körül ültünk mi, gyerekek, ott játszadoztunk, beszélgettünk, csibészkedtünk. Boldogan éltünk a lehetetlen körülmények ellenére.

Az egész házban három könyv, ha akadt. Volt egy dupla ágyunk – egész pontosan egy szalmazsákunk, néhány deszkával körülölelve. Mivel nem volt szalmánk, a zsákot kukoricáról lefosztott levelekkel tömtük ki, ezen aludt Apám és Anyám. Az ágy mellett aludtunk mi, gyerekek, hol így, hol úgy. Amíg kicsik voltunk, addig két összetolt széken, egy priccsen, később pedig a konyhában egy rugós, matracos ágyon, amire még valamit rá kellett teríteni, hogy a rugó ne szúrja az oldalunkat. Ezen aludtunk ketten az egyik bátyámmal. A konyhában a tűzhelyen kívül nem volt fűtés, dideregve bújtunk esténként a dunyha alá. Egy apró éléskamra nyílt még a konyhából a padlásfeljáróval – ennyiből állt az egész ház. Hátul, az udvarban volt még disznóól, csirkeól. Minden évben tartottunk két disznót, ezeket Apám január-február táján levágta. Anyám ezekből tartotta fenn a háztartást, meg a kertünkéből, illetve a kevéske fizetésből, amit Apám a vasúttól kapott.

Mire a testvéreimmel gondolkodó fiatalemberekké váltunk, már keményen dühöngött a szocializmus, vagy kommunizmus. Nem tudom, minek nevezzem ezt a korszakot, mert hívták így is, meg úgy is. Leginkább arra emlékszem, hogy minden tilos volt, legfőképpen beszélni.